

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmillis referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

§. I.

Quibusdam premissis referuntur sententiæ.

27. **N**otandum primò, Quòd quando quæritur, an Deus cognoscat futura contingentia, ante vel post decretum: per illas particulas, *Ante*, & *Post*, non significatur prioritas, vel posterioritas realis (quæ non potest esse in Deo, cum omne quòd in illo est, sit æternum), sed rationis, cum fundamento in re. Id est, quòd intellectus habeat fundamentum concipiendi unum prius alio, v. g. decretum futuritione: hoc autem fundamentum nullum aliud esse potest, quàm dependentia unius ab altero, hoc est futuritionis à decreto. Unde inquirere, an Deus cognoscat futura ante decretum, idem ac postulare, an ea cognoscat independenter ab illo.

28. Notandum secundò, Theologos distinguere duplex genus decretorum in Deo: quædam ex sua natura, & ex propria virtute efficacia, antecedenter ad ipsùm effectum contingentem, & determinationem ejus, utpote causativa hujus determinationis, & contingentie, seu libertatis actualis, unde & *predeterminantia* appellantur; & hæc decreta asseruntur à Thomistis, rejiciuntur à Recentioribus, qui putant ea inferre necessitatem, hoc ipso quòd antecedenti efficaciam, immutabili, determinationem causæ contingentis, & liberæ inferunt. Aliæ sunt decreta, quæ ipsi vocant *Benigna & Temperata*: quia videlicet ex propria efficacia sua, non efficiunt determinationem causæ liberæ, sed illam supponunt à Deo prævisam per scientiam mediam: unde talia decreta non præbent causis liberis concursum determinativum, & causativum determinationis illarum: Sed purè indifferentem, & ab illis determinabilem, saltem quantum ad speciem actus.

29. Notandum tertio, Ad hoc ut aliquid possit habere rationem medij ducentis in cognitionem alterius, duo necessariò requiri. Primò ut antecedit, prioritate saltem naturæ & causalitatis, rem quam manifestat: si enim esset purè concomitans, & ei correlatum; cum concomitantia & relata sint simul cognitione & naturâ (ut docent Philosophi) illa simul cognoscerentur, & utrumque reciprocè esset ratio cognoscendi aliud, ut constat in paternitate, & filiatione. Secundò, illud quòd habet ratione medij respectu alterius, debet habere necessariam, vel saltem infallibilem cum eo connexionem; quia cum cognitio unius ex alio, vel in alio æquivaleat eminenter discursui, & nullus discursus sit bonus, nisi hujus medij & antecedens, habeat necessariam, vel saltem infallibilem connexionem cum consequenti, oportet ut medij quod certò & infallibiliter ducit in cognitionem alterius, habeat necessariam, vel saltem infallibilem cum eo connexionem.

30. Notandum quartò, Aliquam cognitionem posse dici & esse conjecturalem duobus modis: subjectivè scilicet, & objectivè; sive ex parte cognoscentis, & rei cognitæ. Dicitur conjecturalis primo modo, quando cognoscens ducitur quibusdam signis, & conjecturis ad proferendum judicium de aliqua re: quo pacto medicus explorando pulsus infirmi, vel inspiciendo ejus sanguinem, aut urinam, judicat conjecturaliter de ejus valetudine, vel morte futura. Et hæc cognitio conjecturalis, cum sit imperfecta, & im-

Tom. I.

A portet dubietatem, & incertitudinem ex parte cognoscentis, non potest Deo competere. Secundo modo cognitio dicitur conjecturalis, quando aliquis cognoscit habitudinem & inclinationem quam habet aliqua causa ad producendum aliquem effectum, qui regulariter, & ordinariè, non tamen semper & infallibiliter, ab illa provenit: v. g. quando aliquis cognoscit nubes hyberno tempore esse inclinatas ad pluendum, & arbores tempore verno, vel æstivo, ad emittendos flores, vel producendos fructus: dicitur habere cognitionem conjecturalem ex parte objecti & rei cognitæ. Et hæc cognitio, cum nullam dicat imperfectionem ex parte cognoscentis, sed solùm ex parte rei cognitæ, non debet Deo denegari. His præmissis.

B Circa propositam questionem variè sunt Theologorum sententiæ: licet enim omnes Recentiores in eo conveniant, quòd Deus futura contingentia & libera certò cognoscat, ante decretum, & prædefinitionem suæ voluntatis: in assignando tamen medio, in quo illa contemplatur, ita inter se dissident ac discordant, ut vix possit tam multiplex opinandi & sentiendi diversitas in ordinem redigi. Ut tamen aliqualiter id possit intelligi.

C Notandum quintò, Futura contingentia non posse nisi duplici viâ cognosci, scilicet vel in se, vel in suis causis. In se, vel ratione veritatis determinate, quam habeant in seipsis, vel ratione præsentie seu existentie quam habeant in aliqua mensura superiori, in qua non tam ut futura, quàm ut præsentia attingantur, & consequenter ut determinata. Item in causis suis possunt considerari, vel in causis proximis creatis; vel in causa increata & divina. In causis creatis, vel prout continentur in virtute propria talis causæ create secundum se, vel ut continentur in ea, quatenus determinata à Deo. In causa etiam divina & increata possunt considerari, vel ut contenta in ipsa divina virtute secundum se, vel ut contenta in virtute divina, quatenus determinata decretò divinæ voluntatis; quòd decretum potest esse vel determinas & causans ipsam causæ liberæ, & contingentis determinationem; vel indifferentens, & expectans determinationem à causa libera, ut in ejus actus influat. Denique divinum decretum potest considerari ut actuale & exercitum: vel ut futurum & ponendum; & juxta omnes istas considerationes, diversæ ortæ sunt sententiæ, circa modum quò Deus cognoscit futura contingentia & libera, seu circa medium in quo illa contemplatur.

D Prima est Ægidij Romani in 1. dist. 38. ubi docet Deum cognoscere futura contingentia ante decretum, in suis ideis, vel in sua essentia, ut habet rationem ideæ, aut speciei impressæ.

E Secunda est Molinae hinc disp. 4. & Becani tomo 1. summæ Theol. cap. 10. quæst. 9. qui asserunt Deum antecedenter ad suum decretum, & determinationem suæ voluntatis, suâ infinitâ intelligentiâ, penetrare & cognoscere quid unaquæque voluntas creata, sub quocumque statu & conditione ponatur, de facto volet, & in quam partem se inclinabit, dummodo Deus præbeat illi concursum ad hoc necessarium, nec suspendat illum. Quem concursum, pro causis liberis, Molina vult esse indifferentem, & sub indifferentia voluntati oblatum, ut illa eligat, & determinet; & ita in vi illius, Deus nõ cognoscit actus nostros

Ff iij

liberos, sed tota illorum certitudo, & determinata cognitio, ad penetrationem voluntatis humanae, sub illo concursu indifferenti seipsam determinantis reducit. Hanc autem penetrationem, & perfectissimam cognitionem voluntatis humanae, vocat Molina *supercomprehensionem*, ad distinctionem cognitionis divinae ab angelica, quae licet comprehendat voluntatem hominis, in ea tamen non cognoscit actus nostros liberos, sicut Deus.

Tertia sententia est Fonseca Tomo 3. Metaph. & Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 8. ubi docent Deum cognoscere futura contingentia, & nostros actus liberos, in suo decreto, non quidem actuali, & exercito, (ut volunt Thomistae) sed futuro, & ponendo in sequenti signo rationis.

Quarta quae his temporibus apud Recentiores invaluit, asserit Deum non cognoscere futura contingentia in aliquo medio objectivo, sed immediate in seipsis, & secundum propriam illorum cognoscibilitatem, & veritatem objectivam, quam dicunt habere independentem à divino decreto, ex natura & vi contradictionis: vel ex suppositione eventus futuri, & ex eo quod propositio de futuro, aliquando habebit unam de praesenti, seu de inesse veram. Ita docent Vazquez, Herice, Martinonus & alij. Quam sententiam probabilem reputat Suarez libro 2. de scientia Dei cap. 2.

Non est praetermittenda Theophili Rainaudi singularis sententia, quae asserit, Deum per scientiam mediam cognoscere quid factura esset voluntas creata in his vel illis circumstantiis, si sibi ipsi relinqueretur, & si se sola sine concursu illius operari posset. Ita expressè docet in libro cui titulus est, *Nova libertatis explicatio*, parte 2. cap. 4. num. 35. ubi haec scribit: *Operatio creaturae non antecedit actu & re ipsa concursum divinum, sed tantum conditionatè, quatenus ante Dei concursum actu exhibitum, objicitur divino intellectui operatio voluntatis creata, tanquam exoritura ab ea, si ipsa voluntas se sola posset agere.*

33. Doctrina Thomistarum in tot opinionum varietates non scinditur, nec in tot sese implicat sententiarum labyrinthos: *Vera enim sapientia* (inquit Dionysius) *est à multis opinionibus convergens, & ad unam, veram, & uniformem congregans cognitionem, & uno univo lumine complens.* Super quae verba D. Thomas ibidem lect. 4. sic habet: *Illi qui cognoscunt veritatem, conveniunt in una sententia; sed illi qui ignorant, dividuntur per varios errores.* Vera ergo sententia sistit in unico medio, in quo docet Deum ab aeterno futura contingentia certò & infallibiliter praescire: decretum scilicet efficax suae voluntatis, attingens non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, & contingentiae in rebus liberis, & contingentibus; illasque transferens à statu merae possibilitatis, ad statum determinatae futuritionis; ac proinde faciens illas praesentes in mensura aeternitatis, quae cum sit infinita simul & indivisibilis, ambit totum tempus, & omnes differentias ejus, ut dicit D. Thomas hic art. 13. Ita docent antiqui Thomistae, Capreolus, Cajetanus, & Ferrariensis; & ex Recentioribus Bannez, Nazarius, Zumel, Albeda, alijque plures, quos referunt Salmanticenses, & sequuntur discipuli Scoti, imitantes Subtilem Magistrum in 1. dist. 35. quaest. unica, & dist. 39. quaest. 1. §. *Viso de contingentia rerum.* Et ex Societate Henriques, Gra-

Cap. 4.
de di-
vin no-
min.

A nadus, & Ruifius, citati ab Alarcon tomo 2. disp. 2. cap. 6. qui duo ultimi admittunt praescientiam absolutorum fundari in decreto absoluto: primus verò docet praescientiam, etiam conditionatorum, à decreto conditionato pendere, ut constat ex ejus verbis disputatione sequenti referendis.

§. II.

Demonstratur nihil esse determinatè futurum ante decretum, & praedestinationem divinae voluntatis.

B A Ntequam varias illas extraneorum sententias, quas praecedenti §. exposuimus, & diversa illa media, in quibus Recentiores docent, Deum futura contingentia, certò cognoscere ante decretum, sigillatim, & in particulari confutemus; firmiter itatendum ac demonstrandum est, nihil esse determinatè futurum ante decretum & praedestinationem voluntatis divinae, nec proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino; ut ex hoc generali principio, tota Adversariorum doctrina funditus evertatur, & scientia media, pro cuius defensione varia illa media excogitata sunt, penitus corruat, & in ipso hujus disputationis exordio veluti praefocetur.

Dico igitur, nihil esse certò & determinatè futurum, ante decretum & praedestinationem divinae voluntatis, determinantis extrahere res ex statu & massa possibilitatis, eisque dare existentiam in aliqua differentia temporis.

C Conclusio posset probari variis auctoritatibus Sanctorum Patrum, praesertim D. Augustini, & S. Thomae: Sed quia plures infra referemus, hic unicum, sed egregium, utriusque Sancti Doctoris testimonium proferre satis erit. Invidiosissimus ergo divinae gratiae defensor libro 26. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur fateatur se nescire an aliquid sit futurum: *Ideo* (inquit) *nescio, quia quid habeat de hac re voluntas Dei me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet.* Quibus verbis apertissime docet nostram conclusionem, & futuritionem rerum, in decretum & determinationem voluntatis divinae, tanquam in primam causam reduci.

D Vestigia Augustini fideliter secutus est fidelissimus ejus discipulus D. Thomas: nam in hac parte quaest. 16. art. 7. ad 3. haec scribit: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret; unde sublata causa non esset futurum illud fieri; sola autem causa prima est aeterna, unde non sequitur quod ea quae sunt, semper fuit verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit ut essent futura, quae quidem causa est solus Deus.* Ex quibus ita arguo. Eatenus tantum aliquid est futurum ab aeterno, quatenus in causa prima fuit ut esset futurum; At non fuit ut esset futurum in causa prima, ratione omnipotentiae, ut consideratè in actu primo, nam ut sic tantum dat denominationem possibilitatis: Ergo fuit ut esset futurum in causa prima, ut per decretum liberum determinata, ad dandam effectui existentiam in tempore; & consequenter, non praetellecto divino decreto, nihil potest esse aut intelligi sub ratione futuri, ex mente & doctrina Sancti Thomae.

E Probatur secundo ratione fundamentali, desumpta ex natura & definitione futuri, supra à nobis exposita. Futurum enim est illud quod est determinatum in suis causis ad habendam existentiam

34.

35.

36.